

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عرض کردیم یکی از موضوعاتی که در ارث لازم است مسئله حساب است و احتیاج به حساب و مهارت و تخصص در آن بسیار در ارث تاثیر گذار است، برخی از فقهاء ما مثل امام رضوان الله علیه در تحریر و نراقی در مستند حساب را در بحث ارث ذکر نکرده و فرموده اند خودتان در کتب دیگر بخوانید، در شرایع و لمعه و شرح لمعه در آخر بحث ارث حساب ذکر شده و در دُروس در اول بحث ارث ذکر شده بالاخره اگر ما بخواهیم ارث را درست بفهمیم باید با حساب آشنائی داشته باشیم.

خب و اما فعلاً مسائل مربوط به ارث را می خوانیم و در ضمن حساب آنها را نیز بیان می کنیم و بعداً به طور مبسوط و مفصل در مورد حساب بحث خواهیم کرد.

عرض کردیم فروض مقدره در قرآن شش فرض می باشند:

(۱) نصف $\frac{1}{2}$ ، (۲) ربع $\frac{1}{4}$ ، (۳) ثمن $\frac{1}{8}$ ، (۴) ثلثان $\frac{2}{3}$ ، (۵) ثلث $\frac{1}{3}$ ، (۶) سدس $\frac{1}{6}$.

نصف در قرآن کریم به این ترتیب ذکر شده است:

اول: ﴿وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَوَلَدٌ﴾^۱.

برای شما نصف ما ترک زنانان است اگر برای آنها فرزندی (از شما یا از شوی دیگر) نباشد، البته بعداً بحث می شود که اگر نصف را به شوهر دادیم درحالی که زن هیچ خویشاوندی ندارد و تنها وارث او شوهرش است که وارث سببی او می باشد آن نصف دیگر چطور می شود آیا مال همین شوهر خواهد بود یا مال امام علیه السلام است؟ قول مشهور این است که نصف دیگر نیز به همین شوهر داده می شود ولی برخی گفته اند به امام علیه السلام که وارث من لا وارث له است داده می شود.

دوم: ﴿وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ﴾^۲.

اگر شخصی از دنیا برود و فقط یک ولد دختر داشته باشد نصف ماترک میت برای او می باشد و اگر بنت واحده آبویی نباشد آبی ارث می برد و اما نصف دیگر نیز به همان بنت واحده داده می شود بالقرابة بنابراین نصف را فرضاً و نصف دیگر را بالقرابة می برد.

^۱ سوره نساء، آیه ۱۲.

^۲ سوره نساء، آیه ۱۱.

^۳ سوره نساء، آیه ۱۷۶.

^۴ سوره نساء، آیه ۱۲.

^۵ سوره نساء، آیه ۱۲.

^۶ سوره نساء، آیه ۱۱.

^۷ سوره نساء، آیه ۱۷۶.

سوم: ﴿فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَوَلَدٌ لَهُ أُخْتُ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَوَلَدٌ﴾^۳.

درباره کلاله (خواهران پدر و مادری یا پدری تنها) اگر مردی که فرزند (و پدر و مادر و جد) ندارد بمیرد و او را فقط یک خواهر باشد (یعنی کلاله اُمی به تنهایی)، نصف میراث وی به تشریح اولی از آن اوست و بقیه را به تشریح ثانوی یعنی رداً و بالقرابة ارث می برد.

ربع در قرآن کریم به این ترتیب ذکر شده است:

اول: ﴿فَإِنْ كَانَ هُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ﴾^۴.

اگر آنها (زنانان) را فرزندی باشد یک چهارم ما ترک آنها از آن شماسست پس از (بیرون کردن) وصیتی که آنها می کنند یا دینی (که بر کردن آنهاست).

دوم: ﴿وَ هُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَّ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَوَلَدٌ﴾^۵.

برای آنها (زنانان) یک چهارم ما ترک شماسست اگر شما را (از او یا غیر او) فرزندی نباشد.

ثلثان در قرآن کریم به این ترتیب ذکر شده:

اول: ﴿فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ﴾^۶.

اگر اولاد فقط زن باشند و بیشتر از دو نفر باشند دو سوم از ماترک میت ارث می برند البته در روایات ما ذکر شده که دو دختر نیز همان حکم بیشتر از دو نفر را دارند یعنی دو سوم ارث می برند.

دوم: ﴿فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾^۷.

اگر وارث برادر دو خواهر بودند، دو ثلث از اموال وی به آنان می رسد.

بنابراین ما تا به حالا نصف $\frac{1}{2}$ ، ربع $\frac{1}{4}$ و ثلثان $\frac{2}{3}$ را ذکر کردیم.

امروز در مدرسه فیضیه در رابطه با صحبت‌های رئیس جمهور آمریکا یک تجمع اعتراضی بر قرار است لذا ما بچثمان را زودتر تمام می کنیم تا آقایان بتوانند شرکت کنند.

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

مُحَمَّدٍ و آله الطاهیرین